

دیوانا

هوزانیڻ

صیب گلش

نواب

خوانده‌فانیت عزیز:

ل ساللا ۱۹۸۸ من شیا چهند پارچه مؤناتین خوه کوم بکم د دیوانه‌کا بچیک داب نافی [زانین و خهبات] ول چاپخانا خهبات نیزیکی [۱۰۰] دانا بدم چاپکرن ژ بهر زروف مه پئی تایبته تی ذوی دهمی دا. بنتی پشتی سه‌رهلدانی ل ساللا ۱۹۹۱ و نه‌م گه‌ریاین ناف وه‌لاتی. چهند پارچه مؤناتین خوه نه‌وین من ل شورشا نه‌یلوی دافه هاندین. من کوم کرن ژزاری چهند مه‌فاله‌کا نه‌وین کو هیشتا مابین ل بیرئی و چهند مؤناتین تازه من دان دگه‌ل و دیوانه‌کا بچیک تر بنافی دیوانا (بیرهاتنا) بدم چاپ کرن. هیفی دارم روژه‌کی بشیم دووباره دیوانا خوه یا نیکی چاپ بکم چونکه ژماریت وی زورکیمبون و په‌یدانابن و خوانده‌فانیت عزیز ژئی بی به‌هرن... هیفی دارم مؤناتین فی دیوانی جهی ره‌زامه‌ندیا وه‌بن.

حییب کلش علی

سو پاس بو

- ۱- پشکا روشه‌نبیری و راگه‌هاندنا لقی / ۱ خه‌باتکه‌ر
- ۲- مه‌فالان. رشید امین حسن و زیدو باعه‌دری و عارف ابراهیم. بیت گو
- هاریکاریا من کری د نفیسین و چاپکرنا فی دیوانی د.
- ۳- ریفه‌به‌ر و کارمه‌ندیت چاپخانا [روشه‌نبیری] کو ده‌ستی دریز هه‌بو
- اوه‌اریکار یامه‌دا.

بژیت بهندا پارتیا

بژیت بهندا پارتیا ل ژیر سهر و کاتیا

مصطفی بارزانی یه

نی نه قرو جهژنا ۱۶ تهباخه

جهژنا کوردانه ل دهشت و شاخه

خوینا شه هیدا رشتی سهر ناخه

میلهت پیلایه نه یار بی زاخه

☆☆☆

بژیت بهندا پارتیا ل ژیر سهر و کاتیا

مصطفی بارزانی یه

جهژنا کوردانه ب دانانا پارت

چی پیروز جهژنه بوملهتی هات

نهم دخی چینه پیش دخی کینه خهبات

اکو نازاد کین میلهت و وهلات

بژیت بهندا پارتیا ل ژیر سهر و کاتیا

مصطفی بارزانی یه

باتیفا ۱۹۶۸

دیوانا بیرهاتنا

چه سب که له شه ۱۹۹۴

نەرووز

باتىقا ۱۹۶۶

نەرووز جەزنا نەرووزە
جەزنا كوردى دل سۆزە
شاھىپەل كوردو كوردستان
بۆ ۋەلاتى پىرووزە
مات جەزنا باب وبرا
بۆ زيان تاج و چرا
سەر شاخىت كوردو كوردستان
مەر دى خوە شكىن ئاگرا
نەرووز جەزنا عەھىدا
خوينا سور مەل زەھىدا
لە شكەرى كوردو كوردستان
پىزانى مالا شەھىدا
نەرووز جەزنا رىزگارى
زىن دەستى نەيارى
مەر بۇيت كوردو كوردستان
ئەم مەردى كىن ئى كارى

شهید تو نامری

زاخو/۱۹۷۰

شهید چاڤا فهکه تو ساغ و نامری
جوباریت خوینا ته قایه دوژمن بری
بهر دافک کفنی ته شهسالهک ناگری
ریکا دویرو دمراز یا بو مه روژن کری

***

شهید چاڤا فهکه تو بنیر لهشکری
چی چست و خو گره ب کوم و کوم زری
تولا قهل دوژمنی غهداری فهکری
ژ لهورا دایکاته دل خوشهو ناگری

***

شهید نهو خویناته رشتی ناک چهپتری
ههالا پشتی تهر شوینا چهپتری
نلانی ته نفیسی سهر بهری مهپتری
نهی شهید تو ساغی و چوجارا نامری

***

شهید تو بنیره وی دلوپا خویننی
نهوا هاتی خواری ژناتا بریننی
بو کوردو کوردستان بی دهرمانی ژیننی
ژ لهورا دمخلی مه زمره بیل دریننی

***

شههید چافهکه نهی دهلال ببینه
نهف دارا نازادی ههرا کهسک و شینه
دلوپیت خویناته بو وی ئاف و ژینه
ریکا تهدی گرین مه چوریک دی نینه

***

شههید چافهکه کورنی تهلهشکهره
ریکاته یاکرتی شیرو خهبات کهره
برنو یال سهر ملی یی کرتی چهپهره
دهف پارت و بارزانی قهدرنی وی ههر فهره

***

دوست

بهاک ۱۹۶۸

نهری نهی دوست بزبان من ههمنی کافا
ل من قار قاره وهک بهرخهکی سافا
دکم ههزنا ته نهی خفشو خهزلالا
نیرو جبکم غههیبیم کهتمه دافا
دوو زلفن سهر رویکی سورگول ههزاری
دوو قهوسین سهر شرین قهیتاناچا
ژ بهر وهسفیت مهحبوبی هارو دینم
وهکی شهفکویهرهنی روز لینی چویه ئافا
ته سههکر نهی شرین گول کهش توژیینی
ههیفیدار سوچهویینی دیتن و سلافا

بیر هاتن

۱۹۸۹/۳/۱

ئەي گەلى خويشك و تەف برا بېرەتانا سەرورە هات
يا بارزانی بابى نەمر پا ئیدریس جانی بىسەرەهات
هەر سال وەكو ئىرو فەرەن مەزگەنج و پىرىت وەلات
ئى بىر هاتنى حەي بکین وەعدو بەیمانا بکین خەلات

***

بەدەنگەكى هیدی و دامای وەرن گازی بکین سەرورە
دا بزانب ئەف كوردی هەزار ییل لىەر دیوارو بەردەرا
ل بن بارى تۆپ و ئەیاركو سەرماو برس و قونبەرا
نالیئەو بى جهومەودا ژ دەستى فاشى و نوکەرا

***

بىژىنى رەبەرىن مەزن خومزى وەنیرىبیا وەلات
دا وەزانىبیا حال چى بەکا پىشتى وە چ بىسەرى هات
ئەو كوردستانا هەند دەلال ئىرو وىران و كاقەلە
بى كوندو وارو بى كەسە چولەبى مال و بى مالەت

***

فایە هەلەبچەو قەرەداغ فایە گەرەمىيانا ب قەدر
فایە كوندیت بالیسانى فایە لقائىكا نەمر
هزاران وان شەهید كرن ب چەكى كىمیاو غەدر
ل قى جیھانا هو مەزن كەسى چولقى فاشى نەكر

***

باری مه چندی گران بو ئیروکه نی کرانتره
وهلاتی مه نی بن دسته نی تهفده پیتو ناگره
بومه چند کادرو لهشکر براتی نی زورافره
داکو ئەم ئی بکین چاری خوش بکین دلی سهرودره

***

ئهی برا ئەو سوزا مه دای شان سهروهرا فیت پی بکین
شرین وهلاتی مه کوردا حق نینه ئەم هو چول بکین
دقیت خهباتی بشارینین مهیدانی ژ میرا پر بکین
تا رزگارو سهر نهکههین پیویسته ئەم خو سست نهکین

***

ومرن ئەم پیکه لهزبکین کونگرا دههی بسهریخین
ج یا بو مللهتی باش بت بکین بریارو ریکبخیخین
داببین یهک دل و یهک دست دوزمنی زویکا ئەم بیخین
میاللت و پارت و رههههرا بقی رنگی دی بسهرئیخین

***

کهروه بقیت هوین ههر ههین گوهی وه له شههیدی و هبت
شههیدیت کوردو کوردستان خویناوان فیت بهرزه نهبت
عمیالی وانا ههر دهمی دقیت لبهه چائی و هبت
داکو ههر تیرو دل شادین ناخی بابی وی ههرههبت

***

ومكو كادری پارتی ئەز دزانم نصحتا بابی
دەرچوینی لێرگەما وی مە لادان ژ ریکلوی نابی
دزانم رمخنه دی چیت یی کورده ئەو عاجز نابی
پێویستە برمخنی رازی بت جهی وی چەندی بالابی

***

رمخنه و گازندا وی ئەوه مهخوه بهلاف و ژیک فهکر
جهی دربیت فان دوژمنا مهل گیانی خوه باش فهکر
چەند هیزو ئەزمناتی مههه ی پتر مهل یهک دوو فالهکر
یی زیان دیتی هەر ئەمین دوژمنی فاشی فهیدهکر

***

دەرفەتا بو کورد ههکتی مهتههتا فایده ژی نهکر
دوژمن بی هولا بهرکاش و راستی بت مهچوپی نهکر
مهنیلال هیقیه ههلهکی ئەوی ژ ی هاری مهنهکر
ژ لهورا ئیرو پوشمانین قههرو غهمال مهزیدهکر

***

ئەو جهبهی ئیرو مهدانی نی ههق بو بهری چەند سالاً
ل کوردستانی ئەم داکین لفاقا جوتیارو پالاً
داکو چەند دوست و دوژمنا ئیعتبار دابیا ههقالاً
ئەف لهشکەری هو خورت و میزنهدهبی قوربانی ئەنفالا

***

شەڕی خواگورک و سەرگهلو مەکر بومان و نهمانی
وهیت چ لهشکەرو میللەت ومکی شیرا هات مهیدانی
نی ههق بو بهری چەند سالاً بوی رنگی بچن کوردستانی
نەخوه سست و گپرو بکین ل دەرڤههو شام و ئیرانی

***

مهديت ئەو پيرى شينست سالى جهئوى ل بن دارو بهرا
ل كوردستاني دگهريا ل ناف ژارو دمر بهدمهرا
داكو زانابن فيرببن نيشانيت وان شورشگهرا
ماحهقه ئەم ميرو جهئيل جهئمه نه ل ناف چهپهرا

***

شيرمنا وان بو مه ئەوه ئەم بگيرين دمرس و عيبرمنا
ل گهل ههقدو بين برا ئەفروكه روژا هيمهتا
خوه بو خباتي چست بکين ئەوه عدي تهعن و هيجهتا
دمنگي خوه ژ دمرقه تيز بکين دا بگهت کوما ميللهتا

***

کاري خراب يان باشيني دقيتن ئەم تهقييم بکين
دقيت خرابا لابدين باشا ئەم باشتر ئي بکين
تهبيژين ئەف کاره بوري مائيدي ئەم دي چ بکين
(عفي الله عما سلف) ئەم دي حسابا کي بکين

***

معارمزا عيراقني تهف ريزيت خوه بکن ئيك
خوه بکس نه گري نه دن داهوين بشين بين ئيك
دووبهركي و ئاستهنگا لابدن خوش بکهن ريك
دروست کن جههني شيامل بهسه هنده كوره ريك

***

ل سهر قيادي واجبه خوه ئيرو چست وپهيت بکت
ل ئي قوناغا هو نازک ميللهتي لدور خوه خربکت
کا چ پيويست و بوفههه حازرو ئاماده بکت
بزياريت شورشگير بدت وەك شورشگيرا پي بکت

***

داستانا خوا کورکی

۱۹۸۸/۹/۱۱

چهند ئاخ و بهرین خواکورکی خومبو لهشکر نهرم کرن
چهند روژین تیرمه هو گهرمین بووان کویستان گهرم کرن
کهشین بهفری جهلادن ئاف بووانا جهم کرن
هندي هند خوگرو مین ژوان ئیرو شهرم کرن

.....

چهند ستیرین ئەسمانی ساهی بووه لهشکر شاهدن
چهند بهرو دارین خواکورکی ئەوژی ئیرو شاهدن
هندي مهردو قهرمانن خوه ژ ریکاوان لادن
دابگهن مهیدانا شیران دوژمنی بیس لادن

.....

کومکوما توپ و تەياز ل خوا کورک و زاھری
سەر سەرین لاین کوردستان دبارن وهک ئاگری
کوراف و جورجا شاهدن بو تاریخ بو لهشکهری
ل شهری مان و نهمانی کچهند میرو ماھری

.....

ینی کوتی کورد ب سەدانە سەد دەرسەد هیت و یقەتر
بنێن کوشتین دوژمن ل خواکورک چەند زیدەتر
دەرچوین فیژگەھا پارتی و کاومو بارزانینی نەمر
هەرچ یسا ب لهشکهری بیژن باومرکن هیش و یقەتر

.....

شه‌هیدین خواکورکی ساخن هر چو جارا نامرن
چریسکین خوینا ده‌لالا ل ئاسمانا ئاگرن
ئاف ددن دارا ئازادی ری بو کوردا رون کرن
تەف شیرین بابە رمسولن فرەیدون و جەوهرن

.....

شه‌هیدین خواکورکی ساخن قەدر و ریز بو لازمن
توپ چینه علو نەزیرن چ هدف و نازمن
قادرو جەبارو زوراب چاقتشین خان و حازمن
رمحن واحمد وکەیفی بو شەهادت عازمن

.....

شه‌هیدین خواکورکی ساخن چرانە دی هر هەبن
عبدالله و ئەحمەدو ئەسەد حەمەخان دی لئاف هەبن
محمد چاقتشین وفتاح، بەحری و حامد ژى وهبن
وەك تەف شه‌هیدین کوردستان هەردیل ئاف دی هەبن

.....

شه‌هیدین خواکورکی ساخن، ئاخ ژبەر خوینی کەلی
حسن و اسماعیل یاسین و جەمال و جەوهر عەلی
شەهید ابراهیم دگەلدا، عبدخالق و وهلی
سەد هزار سلاف ل جانی بەچکە شیرین فی کەلی

Faint bleed-through text from the reverse side of the page, including names like 'شەهید' and 'سەد'.

دیسا بیرھاتن

ھەلەج اېران ۱/۳/۱۹۹۰

سەرزمینى مللەتى كورد ھەر كوردستانە فەلەك
تا لژىر دەستتا بنالت پىل بكوھانە فەلەك
ھەر چەندە دوژمن ئى زورن ئى خەبات رىكە فەلەك
يان كوردستان يان نەمان ھەر شىعارى مە فەلەك
ئالايى ب دەستى گەنجا ژبو مەيدانى فەلەك
نالاي بارزانى ل نىقى تيشانە بو كورد فەلەك
مللەت و كوردو ھەزارو بئىرە چەرخا فەلەك
صەد مىللەت وەك تەئىخستى ئى رابون بونە گەلەك
بون خودان تاج و سەرا ئىرو ژى شەرمىنە فەلەك
بومە ژى ئى ھەر وەھابە نەبىژن خائىن فەلەك
مەدەستى ژەھەدو بەرداچە لىو پەشت ل مەكر خەلەك
وەصىيەتا قان سەرورمانى شاھىدە بومە فەلەك
تفاق و رىز گرشە ژبو سەركەفتن ئەى فەلەك
راستە بارزانى نەمايە ئى بومە ساخە فەلەك
رىكا بارزانى رى مىنت بومە رىبازە فەلەك
ئىدريس ھەر ستىرا گەشە ل ئەسمانى تە فەلەك
كوتن و كرىار شەمالن بومە ياسانە فەلەك
لەقى بىرھاتن و روژى مام ھەزار كانى فەلەك
ھەدى كوچاكا دگىرىنم ئەو پەيدا نىنە فەلەك
برىار بو ئەف جارمژى ھەروەك ھەمى سالا فەلەك
قەھىت ھوزان و پەندا ل سەر بارزانى فەلەك
ئى قەدەر قەدرى ئەدا بگەھت مرادى ئەى فەلەك

قا هزار چو سهفتزی میهفانه بووانا فهلهك
نیشانا پر افتخاره بارزانی پیقه فهلهك
گوتهیو. هوبین من فهشیرن ل دمهف بارزانی فهلهك
ب هندئی بهختهومرم وهصیهتاوی بوئهی فهلهك
مام هزار قهت نه هزاره تو وی ناسناکی فهلهك
خزینا علم و زانینی بومه سهر چافکه فهلهك
سلاف سهرجانی شهیدا نهمرن بومه فهلهك
خویناوان بو کوردا شاهد چ فیداکارن فهلهك
بو کویت هنده حقه عهجمان دهولت بت فهلهك
کوردستان چهند جار بهرابهرل ژیر دستابت فهلهك
نابیزم سبهب تووی یان تو گونهف باری فهلهك
خودانیت فان قودرمتا مهبدء نهمایه ئهی فهلهك
دولار بووان مهبدمه و مک دی ستمکارن فهلهك
عهدالت لژیئر پوستالا وی ژی قاره قاره فهلهك
ما حقه قانون وهئی بیت ل بهرچاقیت ته فهلهك
هر ئهفان ژارا بهئی بت قهت رزگار نهبن فهلهك
وی پهردا رهش توبههلینه بنیره کوردا فهلهك
ئیرو چی ئیک و تفاقن بین بهره چون پیش فهلهك
توژی و مر هاری بکه چونکی مهزلومن ئهی فهلهك
دوژمنی وان کورهکه بلندکه ئالاوان فهلهك

بناقی یه‌زدانی مه‌زن بناقی کوردو کوردستان
 بناقی شه‌هیدیت نه‌مر ته‌ف کوندو با‌زیریت ویران
 بناقی چند زین‌دانی بناقی چند دهر به‌دهران
 سلاف سه‌رگورا بارزانی سه‌رگورا ئین‌دریسی جوان
 سلاف و زی‌ده ریز کرتن هندی کورد ساخه بو‌ومیه
 نیشانا وانا یه‌ک‌گرتن خه‌باته بو ریک‌اومیه
 فایه دی چن بو سه‌رگه‌فتن پیتسه‌رگه‌یتی پارتاومیه
 هوینن سه‌رومریت شه‌هیدا کوردینی هر تاجاومیه
 دیره‌اتن قیت هه‌ردم مه‌ بن هه‌رسال دقیت ساخ بکین
 دوو ستیرن قیت به‌رزه نه‌بن هر دئی وانا شاد بکین
 دا هر لناف مه‌ هه‌بن دایه‌نا وان هر بکین
 بارزانی و ئیدریس بناسین بی دلیا وان قه‌ت نه‌کین
 ده‌می روژ تاری بیت ده‌می نه‌م بی ری ببین
 گه‌میامه توفان بیت ده‌می نه‌م ته‌نگاف ببین
 کوردستان ویران بیت بی جهو مه‌ودا دبین
 باشتر نه‌م وانا دناسین کانی بو کوردا چبین
 چاخئی دوژمن هه‌ردبت ده‌می نه‌م له هواز ببین
 مالی مه‌ بتالان دبت بی ریک و کولان دبین
 کورد زی دهر به‌دردبت محتاجی خه‌لکی دبین
 چاکتر نه‌م وانا دناسین کانی بو کوردان چبین
 ده‌می کاروان شل بیت باری وان گران دبین
 ریک‌اوان به‌رزه بیت توشی زریانی ببین
 تازه خومزینی ئی دخوازن هه‌واری بووان دبین
 چاخئی دوست خوسل دکت نه‌م زی هر خایش دکین
 خول سه‌رمه گران دکت داکو نه‌م لاف لاف بکین
 فان ژارا برسی دکت چی دخوازت دابو بکین
 تازه قه‌دری وان دزانی خومزینی ل ومختی وان دکین

★ ★ ★ ★ ★

پنویسته ئەم ھەربناسین ھەر چاخیل بێرا مەبن
ریکاوان بگرین بناسین دا ھەزار ل گەل مەبن
دوژمن دی زانت چ قاسین نیشانا تیرا مەبن
ھەرچەندە ریس و ھێ خواسین سەرکەفتن دی بۆمە بن

★ ★ ★ ★ ★

گوھ بەدەن فان گوتنا مەبەست نەگوم کرنا
مەبەست ژبیر ھاتنا نەھەر چون و ھاتنا
مەبەست ژفان خواندنا نەبو گریو گوتنا
مەبەست کومکرنا دلانە خەبات و یەگرتنا
مەخلوق نینە نەمرن ئی شەھید ساخن دژین
شەمالکن نالەمرن رونامی دا ریکازین
بارزانی و ئیدریس ژوانن لناف دی مەدژین
تا دوژمن نەھەمرن ھەر خەباتکەرین بو ژین
خەبات و کریارین وانا بۆمە دەرس و عیبرەتە
ریجازو مینھاجی وانا بۆمە باشترین خەتە
ئەھی گەلی کادروژانا بەس ھنگ بگرن ھێجەتە
ئەھرن نەھیلن وانا دی ززگاریت مللەتە
ئەھنی کونگرا دەھنی دوژمن ھێلا حیبەتی
وھک ئیشا کەفتی گەھنی دربەک باشی ئی کەتی
دگوتن وھک یانەھنی خرابتر پارتا کەتی
نەزانی ھوستا بارزانی بناغ ییل ناف مللەتی
کونگرە بدوماھیک ئانی ئەندام چون سەر مەقبەرە
بارزانی و ئیدریس ژی زانی ئەھروکە خوش خەبەرە
پارتی کونگرا دەھ دانی خوش بریار ئینان دەرە
ریک ھەربۆی ریکا بارزانی مەسعود ژی ھەرد تێرە

شرین روژ

نقده ۱۹۹۰/۳/۳۱

ژ دوردی فیراقا ده لانی دین بییم و ئهو نهگه هشت
کانی ئهو چاخنی کو بیژن شهنگه یاراته که هشت
دزانم دوردی ئه فیننی جانا من یادیمن کری
مک هیقی داری چ زاره خبه مرک بو نهگه هشت
ئهغه چند ساله شرین جان ئه زدیله و چاف ری تمه
ژ بو وی روژا کو بیژن ئهغه زمریا تهگه هشت
بلبلن هر ئی زگستان زاروبنی ئاواز ئهزم
مادی ئیت چاخنی بهاری بیژن گول نهرین که هشت
دوژمن و مفسد و پیساو مک به کوی هرکینه دوزن
ئی ههمی بو مهم چونینه گهر بیژن زینا که هشت
چند روژیت سالی دبورن بو من زیندانا ره شه
مهجنون وی روژی ئازاده گهر بیژن لهیلا که هشت
ومکی فهراهی نه خوشم هر چاخنی دهر به دهرم
خومزیکال چاخنی کو بیژن شوخ و شریاته که هشت
سهه هزار خون و خهیلا باوهرکه ئه زپیر کرم
ئی ومکی فهرخنی هشیارم گهر بیژن ستیا که هشت
دهشت و زوزانا دم ئیک مک هه سامی کاله میر
دی چی کم شعریت ئه فیننی بهلکی له علیخان که هشت

سیامه‌ند هه‌رده‌م فیراره ل سهر سیه‌پانی خه‌لاتی
زناری وانی بو ده‌شته گه‌ریژن فا خه‌ج گه‌هشت
دوژمنا تالان برن عنتر گریدان کومزری
مه‌یدانا جه‌نگی ئی خومش تیت گه‌ریژن عه‌بلا گه‌هشت

حه‌سه‌نیک چه‌ندی بیزاره خابیری قه‌دری نه‌دا
کوشتن لده‌ف وی چونینه گه‌ر بیژن ئاسی گه‌هشت
سیسن و به‌یین و ئالال و گول نه‌خوین و نیرگزن
وه‌ک شرین روژی دی گه‌شبن گه‌ر بیژن بلبل گه‌هشت
بلبل وی چاخ‌ی چی مه‌سته ژ که‌یفا هه‌ردفرت
جار کوئی بو خوه دم‌یژت روژا ئاوازاگه‌هشت
ئهو هه‌ردوو پی‌کفه ده‌لالن و نه‌هبت ژین نه‌خوه‌شه
دلشادن دی کن بزاقی یه‌قین روژاوان گه‌هشت
(هی‌قیدار) وه‌ک بلبلی دل شادو مه‌سته بو کوئی
روژاوی بشکوژا سوره ژ بووی قایه گه‌هشت
کورد وه‌کی من بی که‌سه وه‌لات ژیر ده‌ست و کافیه
ئی کوردستان ئیرمه گه‌ر بیژن ئازادی گه‌هشت

*****

يارا مهي فروش

راژان ۱۱/۵/۱۹۹۰

عشقا وهلائی مېرډمه

دئی من ب کولنوڅمه

يارى نه فکر زیدمکر

بئکس و دل بستنی تمه

لئی عمری پرسن و سال

تیر نیش و دمردو پر خپیل

من نینه ز بهرته چو مهجال

نوسیری بېرده ستی تمه

چ زوی دئی من تهرهفاند

ز همی رمخافه تهنفاند

مائیهتا کورسی تهخاند

هو بی هوش ویدیلن تمه

من گوت خه مېار بېس بی هوشن

چاخنی کو خه مری دنوشن

نهم زانی عاشق زی توشن

دهمی مه عشوق رینز جهه

کاسا خه مېارا شیشهیه

جان پرو جانا فالیه

یا نهغیندارا نهومیه

پر ژ شهراب و زمزمه

چاخنی کو یارا وی لدهغه

روژا نیفرو لېهروان شهغه

چ. تیتت بهر نه زمان و دهغه

زوی بو ههفرو دبیزن همه

خهلكى نابینن ل دورن
ژمى رمخاله چ زورن
ومكى مهى نوشا چ زورن
چ چنیت بووانا تلهمه

چاخى جاما مهى ل دسته
بى هوش و مهر دهمى مهسته
مهرى پهریشان و خسته
شعف و روژ بووى يهك دهمه

مهر ومكى من ڤى عاشقى
ب قورچك شهربانى خندقى
نيزیل عهجيبا خالقى
هوزوى كرم بهندى تهمه

مامه زانى عشق هوئى
دى بو دین بین كهفین چوئى
ڤى بى ئینساف و بى ئوئى
ئافیتم ناف ئافا يهمه

ومره ساقى جام پر بکه
بيژه بفرمو فر بکه
جامین خالی توخر بکه
بو عاشقان پرکن ههمه

لنهین ته ژ جامى خوشترن
ئاوروى ژتیرا تیز ترن
عهجیبه عاشق نامرن

هندڤیت كهفن تیروقههه

روى گول هنارى دین كرم
كهردمن بخانى پیر كرم
پینلا نههینى ئهز برم
من بکرن ئافا مهل چههه

بسك چون سهما شوربين كهزى
ليف كرنژين گوتن خومزى
مهى نوش توبوچى هوبلهزى
ئەز شەرابا جاماتەمە

عەشقا مەپىت و ئاگرە
مهى فروشا من ماھرە
ژ بو دەردى من جابره
ناھىلىت ئىش و ئەلەمە

جام پر شەرابا ئەقىنى
بەستى وى نازەنىنى
ومرە ئەى خانم وزىنى
بىتەفە خوارن ھەرسەمە

سىنە وەك جاما شەرابى
مسك و عەنبەر و گولابى
سوتم وەك شىش و كەبابى
ئىرول سەر بەختى تەمە

گوھارو بازن و كەردەنى
كەمەر و پوشيال سەر ئەنى
كوستىل و وى تىيا خەنى
ئەز كرم دلدارى تەمە

ومرە ئەى دىرو ئالماسى
ب ھەف بنوشىن فى كاسى
شەرابا كەند الى ئاسى
بو برىنا من مەلھەمە

كەردەن و چەشم و ئەم چەكن
گىس و گوھارو خالەكن
دىنى فى زارى دىنى ئەكن
تام عەسەل و خورما بەمە

خودانا بازن و ژمنده
شهبازی هردهف تی خمنده
هندي هند شرین و رنده

عاشق ژ بهرشتین همه

خونالسا ل سهر رویی جانی
قرینی سیارو لیفانی
زهلال و شرینن کانی

دا فمخوم پالده پی خامه

حور العین ی دئی سوتی
نه همه دا چی سیفت گوتی
مهدان بهرین کچا بوتی

باورکهن تیدابین همه

دلبره من چون و مردمه
درو مهرجانا ب خوهمه
کوفیا تاجین ئیرو شهه

ئیروکه میهنانی همه

ومره پیکه فرکین جامی
دا باش بزاین فتی تامی
ما مهلاو قهس و خاخامی

ناشکینی ئیرو تهلسه مه

روی گول هنارا قورمزی
دئی من زاری یی دزی
کاری من ئیرو نالزی

مهفر هر ره بی نهکره مه

ئهی سیسنی گول چیچکه کی
بو من بنیره ریکه کی
دزانم چندا چله کی

ئمز غهریقی عشقانه مه

ئىرو ئەز دويىرى وەلاتم
عەشقاتە يارى ھىگافتم
ھىدى ھەقلا ئاخىتم
نەزانى ئەز شىتتى تەمە

ئەى شرىن جانا مەى فروش
ئەز بىرى وى مەيا خوش
جامى پرگە سندس بپوش
بچىن ناف باغى ئىرمە

جوتىن كھانا چى رەشن
ل دورىن چاقا دىمەشن
عاشق و مەعشوق دل خومەشن
يەزدان بۇ لىدا قەلەمە

چاخى بارى قەلەم لىدا
مەجاما شەرابى لىكدا
فەخوار ھىدى مەياتىدا

سەرخومش و مەستىن ئەم ھەمە
ئەف موغ بەچە ھەمى فىرن
جاما مەيى زويكا دگىرن
مەى خور ل وانا دىنرن
ياژوان ئەوژى مەستىن ھەمە

ئەى (ھىقىدار) تو دلشادى
دگەل روژى تو نازادى
دزانم تو بگەسى نادى
بلندكە ئىرو پەرچەمە

روژا میژوویسی

زاخو ۱۹۹۲

بازیروی زاخو دی رابه خوه بکه باغی بههشت
نی عزیزترین میهفانه مسعوده فایه کههشت
ئهی بویکا بههدینا رابه ههلگره قهفتا گولا
بده دست سهروکی کوردا ریبهره فایه کههشت
خهلکینو بکن دیلانی ما سهما بو کهنگیبه
خومشترین روژاومیه چونکی بارزانی کههشت
بیخیر خوه بیخیر نهکه سهروی خوه راکه سهرفیراز
پاپورا سهرومر دبورت فایه پیلاوی کههشت
هیژ لو ریکی بده دابگههین جودی مرادا
دابسه بلندی ئەم بیژین کوردینو سهرومر کههشت
شابانی دست دا خامتیری پیکهه چون همبیز بکن
شیرین پیش بارزانی هاتی میهفانه فایه کههشت
خابیرو زوزانی یو ئافا شیرین و پر کولاف
ل شاری زاخو برمشینه سهروکی پارتی کههشت
خابیری گوت ههردو زویرا له زبکن بین چهپهر
فامیللهت تهف زیمرهفانه نیزیکه فایه کههشت
زوبرین و جارخوه بجهمین دازاخو بهرچایی بیت
چاخنی سهرومر بیت کهلی دا خهک بیژن فایه کههشت
دژوار خوه دژوار بکه کاروانی کوردا کههشت
دی چت بازیروی زاخوکی ئومیدا جارا کههشت

دجله ئه‌ی ئافا مه‌زن جالبی بگه‌هینه نامه‌ی دی
دابیت‌ت هه‌ر چوار کنارا قایه‌ی ئازادی گه‌هشت
کاتو ئه‌ی پرا ده‌لانی تو چهندا خوراگری
بارزانی هات ته‌ببیتت داخووازا سالا گه‌هشت
بیژی ئه‌ز چهندا پیرم رابه‌ی من نوی ژهن بکه
دابیم پرا ده‌لانی چونکی روزا من گه‌هشت
بویکا به‌هدینا دل شاده‌ی ب سهد رنگا خه‌ملی
زاخوکی توسه‌ر بلندی رونیا چافا گه‌هشت
هاتنا مسعود دیروکه بوته‌ی زاخوکا شه‌پال
براستی پی سهرفرزین فا ئومیدا مه‌گه‌هشت
دیره‌شان تولیده‌ی چهنکی مؤذن تو بانگ بده
فا هاته‌ی بخیر و سه‌لامه‌ت فا سه‌روکی مه‌گه‌هشت
زاروکی ئه‌شان شه‌هیدا ئیروکه پر دل خویشن
شه‌ها دمت بو افتخاره‌ی فا سه‌میانی وان گه‌هشت
خه‌لکینو په‌یمانی نوی‌کن ئی ئه‌فه‌ی بارزانی‌یه
مه‌هفانه‌ی هات سه‌رمدانی عه‌زیزه‌ی تازه گه‌هشت
بارزانی تو باش بزانه‌ی ره‌نیا مه‌ه‌یه
چی بو ناشتی یان بوجه‌نگی دهنگی مه‌بوته‌ی گه‌هشت

شھید سہید صالح

۱۹۹۲/۹/۱۶

دھوک

ل شاری زاخوکی بوم ئهز
تلگراف ماتو نه خوشه
براستی مامه حیران ئهز
کهنگی سہید هو نه خوشه
ب چ رهنگی بلورکم ئهز
هوزویکا کفت و بی هوشه
بلهز ماتم دھوکی ئهز
من دیت و مزعہکی نه خوشه
من دیت خه لکهک بغاروبهز
و کو دھریایی بخروشه
بو سہر گورستانی چوم ئهز
من دیت چ خه لکهکی بوشه
همی ناس و هه عالیئ ئهز
بهئی تہف مهلیل و توشه
ژکی ئیرو پسیارکم ئهز
تہف خه لکهک مهست و سہرخوشه
تازہ من کوت سیوی بوم ئهز
شہمالا مه یاخاموشه

ژ قهرو کوفناوی ئەز
گیانی من هەر نهخوشه
ل سەر هەر شاخهکی بێ ئەز
سەید صالح تیتە بێم
ل دەف توپا هاون بێ ئەز
نیشانا وی تیتە بێم
هەر داستانەک بزانی ئەز
سەرکێشیایوی تیتە بێم
چاخێ (پ م) بێنم ئەز
لیکدانایوی تیتە بێم
بچم ریک و سەفەرا ئەز
شەکیباوی تیتە بێم
دەما فەرمان گوێ بێ ئەز
مەل کەچیاوی تیتە بێم
چەوا ئیرووی ژبیرکم ئەز
شەف و روژا هەری ل بێم
ل ناک کوما لەشکەر بێ ئەز
بابێ ماجد تیتە بێم
خولا بارزان دبینم ئەز
هەمال صالح تیتە بێم
چاخێ وینێ وی دبینم ئەز
قەفتا شەهیدا تیتە بێم

يوم الشهيد

١٩٩٢

قسماً بدم الشهيد الغالي
سنمضي للعلى رغم المحال
دم الشهيد كالبركان يفور
مستترخاً يعلو علو الجبال
فهنا الباطل به يزهب
وبه يعلو الحق الى الاعمال
بدم الشهيد نبني مجدنا
فلولاه لم اجنى امالي
دم الشهيد هوية امتي
وقطراته نبراس لدرب النضال
سببقي اسم الشهيد لنا مفخرة
وسببقي شاهداً مدى الاجيال
تاريخ امتي باسمه يلمع
وعند الشدائد قسم الرجال
سببقي اسمك فينا خالداً
وستبقي كردستان قلعة الاجيال
فها نحن بفضلهم احرار
نعانق السعادة بهمة الابطال
كفاك ظلماً أيها الطاغى
فارادتي اقوى من الاغلال

عتاب

نقده ايران ۱/۱/۱۹۹۰

ناشد الدهر يا خالد باسم الامة طالبها
هندي زورداره بو كوردا بناقني مهتوعاتبها
سنين نحن في ثورة ماننجي من مطالبها
فهلهك بو مهجي خائينه نه شيين راكين مطالبها
كفي ان يباد شعب لحق وهو طالبها
هزاران گوند فاويرانن بي كوكهس ههبت حاسبها
ملثنا الدهر خصالاً حميداً وهو عاجبها
لي نئهز نزانم كابوچي ستهم سهركوردا قاطبها
قارعنا الظلم قرونا تحدينا مصائبها
دابكههين ماف ومرادا نه هيلين چورواسبها
اذا مانكر الواقع فبالارقام خاطبها
فايه مهليونهك نأوارن برسينه خهك دحالبها
كفي يادهر هجراناً وطن الام غاصبها
ل بهر چاقني تهقا دميتزن خويما مهكوردا شاربها
اروي للدهر ماضيها تاريخ لم شاطبها
ههمي پربون ژفورباني دوژمني سوت و سالبها
اما للحق ان ينطق باسم للامة ناقدها
بيژي بنيّه فان كوردا مانه هات روژا غالبها
سل التاريخ يا شاهد سنين انت قائدها
ژبونا ريكا نازادي هزاران شهيد شاهدها
في الوغي كنت ضرغاماً واشبالك صائدها
بهلي ههريه ليّف شوره ب ميرانى تو ناشدها

خلقنا فيها احراراً كباقي الناس ماجدها
 چى ماقى بو جيهان دايى نهم زى شريك ورافدها
 عصور نتمناه مانرى شيئاً نحصدها
 نهقه چند ساله دنالت دزاني وتووى راضدها
 لكي يرجع للعدل ويشفى صدر مازدها
 داکو کورد زى ومكى اخلكى بزين و بين رائدها
 اجاب الدهر ياخالد انا الخاجل مقابلها
 راسته کوردستان رهنگينه شير و پلنگن اهله
 شهدائها لاتحصى وافدوا الغالى اجلها
 لى نهزاني وجودايى نهئيك كرتنه مشكلها
 اماتراهم اشتاتاً من الاحداث غافلها
 هر نيكي بو خوه رادكيشت دوزمنى كرت واكلها
 اصيل شعبك ياشناكى عريق لم اهملها
 يى كير خوه نهئيت كير نائيم زير دستهونينه شاملها
 فدعنى لاخاصمها وما من حقى اظلمها
 كهريبن نيك دى هارى كم باشترين رهنك اعمالها
 هيا رائد النهضه جروح الشعب داويها
 فان بهلنگازا بجمه سينه توبو سهيلانى ناويها
 صفوف الشعب وحدها تاريخ الماضى راويها
 سرودا نهى رهنقيب بيژه دلى فان ژارا كاويها
 سربهم للمجد العتيد كل الناس اطويها
 دلى تهف كوردا توشادكه دلى دوزمنى خاويها

دهوڪ ۱۸/۱۲/۱۹۹۲

ٺهه ڪورڊ تو باش بزانه
 ٺهه بهري ڪوردستاني
 ومديت سهرى چمند سالا
 مهچند ڙ ههدو ڪوشتن
 هر بمرت برا ڪوڙي
 پيو بستهو زور افهره
 ٺهه ڪوه نهدين نهيارى
 ٺهه نازاديني و ڙيني
 ٺهه تنگالي دويف ڪورتن
 پيو بيسته خوه راگرن
 ٺهه ڙيرين فورسهته
 هشار به ڙ دست نهدى
 خوه نهڪه مامى حتمه
 دبڙن سويچ بهرميه
 هول مڪر ڪراني
 نزانن يي ل به غدائى
 ل مدڪن تنگالي
 دا بهر بين گياني ههف
 دقيت ٺهه ٺهه بزاني
 راسته ل سهرمه حصاره
 رڻستان و سهرمايه
 همي تشتي ڪرانه
 بههرا پتر فقيرن
 ڪيمه ترخي دينارى
 ٺهه خالي ٺهه ميره

بکره پوڻه هميانه
 ڪوردا بزحمتي داني
 نهفيان ڪمت همي مالا
 شاخ و ڪورستان مشتق
 بڙي ڪورستان بڙي
 ٺهه ٺهه خودان ڪين بهره
 هر و ئي راگين داري
 ٺهه نهدين ب بهنڙيني
 خودان باوهر هر خورتن
 داخله ٺهه ٺهه ناگرن
 بدستني ڪوردا ڪمته
 وڪي لاوڪي سهر حدي
 پاشي هر بيڙي تهحم
 يان ڙي ٺهه حزبيا هميه
 ٺهه بهسهرى مهناني
 ٺهه سبههني بهلائي
 دانه هيلن ٺهه ناڻي
 ل خوه حرام ڪين خواهشهف
 بوخوه ريڪين باش دانين
 ملت زوري بني چاره
 مهڪيم نهفت و ٺارمايه
 ب هزارو سهدانه
 ٺهه ڙارو عميال هويرن
 ٺهه نائيت مستڪ ٺاري
 پاري وي مزه و مره

ههرو دچت بازاری
به قال ژئی وهرناگرن
ههره بو. خوه ده فی بهره
حهیران سه بهب نه بهزه
هوین هه می باش دزانن
تلی بو وان در یژ کن
دابزانن هوین دناسن
کاک مسعود جلال وسامی
داکو ببت براتی
براستی ناشتی خوازن
ژ بهر کوردو کوردستانی
به ئی هه ره نهو نه رازی
دخوازت نه مناوانا
عهسکهری وان وهک جارار
نزانن چهند تیر ئیشن
بنیرن فی عه جیبی
سهرا غازو گا زویلن
زولما سهری چهند ساللا
هوبساناهی دی ژ بیرکین
هه می لسهر خوه قه بیله
جهحش و خهرو ئیشه کی
حهیران دی کیر خوموره
بیژن آخی قهردهشم
به ره شفانی گونده
به ئی نه قدا ئاقابت
به ره هه ر کورین وهنه
فیا نه م پیکفه رابین
ری نه دین خرابکارا
بین پالیت قهنجیبی

دا بکرت توربی ئاری
دبیژن نه م ماهرن
دابکت چاره سه ره
نهفت کیم پاره. فره پوره
کینه حصاری ددانن
ژگازندی هوین گیزکن
کانی پیکفه چ قاسن
هه می چون دهف سه دامی
ئافاکین فی وه لاتی
ما فی ملهت دخوازن
دائیمزاکن بهیانی
هیش یی لسهر دار کامازی
بیت بو زاخو و دیانا
بچن بو حاجی عمران
هادی بهرکی ژبن کیشن
چ بیژن ل به ژئی بی
نه م دی ل خوه کین فی حیلن
زیده ی کیمیاو نه نفلا
سهری هه قهو دی هویرکین
والله بابو خهک فیله
قیت ئیدی قه بیل نه کی
دا خهک بیژن سه رومره
برادرم دل خوه شم
رازی ب گل و گازنده
بو کوردانه به لایت
دمولهت ژی هوین بخومنه
هه ف بگرین و برابین
ل هه ف بدن فان وارا
دابگه هین نازادی

ههشت سال شهرى ئيرانى

پاشى شهرى كويتى

خهلك فير كرن دزيا

تهرييهتا چهند ساله

ژ ناف كومه ئى راكين

ئهفجا بومه زور فهره

داكو ئهو باش شياربن

قيت بكت كوردينيى

دقيت ومك زيروهانا

بكت خرمهتا ژارا

نهبيژن ئهفه مامه

ئهنفاليت كوردستانى

ومرن ئهقى فهيتى

بين ومكى موقلاجيا

قيت ئهم ئى بين پاله

مهعريفهتى پهيدا كين

ئهم بكين بهحسى بهره

شهف وروژ خرمهتكارين

دهست نهده خرابيى

قوربان كت مال و جانا

دانهچن بهر ديوارا

يان كور خال و پسمامه

شولاوى بدلى چى كت

يى دى بدن پشت گوهى

تعليميات بوته نينه

ئهى كورد ماتو نزانى

كاراسته كير خواه هاته

دى ژيت بي كوييانى

ژبو هندى دابخوينن

دانمرا باش ومگرين

براستى كير خواه هاتن

روژها ت راکن پهچهمى

ژبهه ئهفان مهبهستا

تهف بكين كوردينيى

جانى شههيد شادكين

ئهفه دهرمانى دهردى

موهرا باش بووى ئى كت

هاتو ئهوى يى دوهى؟

ههره ل مالا خواه روينه

تويى ل بهر امتحانى

زانيناوى دهه قاته

ئى راکت چهيزهرانى

شهف وروژا نهروينن

جيهان بيژن ئافهه رين

خودان ماف ووهلاتن

سهه راکين فى ستهمى

دابدين يهك دوو دهستا

بچين بو پيشاهيى

شارو گوندا ئافاكين

گهر تو ميړى و تومه،

حهيران ئەف رېكا راسته

دهوك ٢٥/١٠/١٩٩٢

حهيران ئەز باش دزانم توژی وەك من بن دەستی
دەیت بکی خەباتی داخلاس بی ژبن دەستی
تو بتنی قەت نکاری بلند بکی فی باری
دەیت ئەم دەست بدین هەف دانە هیلین نەیری
ژ هەر کەسێ پیرسی دی بیت براتی باشه
ژ هەر پارتەك پیرسی دی بیت ئیک کرتن باشه
چی پروگرامی بخوینی بومە تشتەك د بیژیت
کوردو رابن هەف بگرن دا دوژمن وه نەمیژیت
حهيران قیت هەف ببینن رېکا راست بخوه دانن
دا ئەف جیهانا تازه نەبیژت کورد نەزانن
ئەم هەمی یەك باومرین ئارمانجا هەمیای ئیکه
ئازادیا کوردا بو مه خەبات وریکه
تەف زانیین مه کوردا راستیهکی دریژن
بەندەکه ژ پروگرامی کرن بریار دبیزن
ل هەر پارچەك وەلاتی فندو شەمال ئی کەشین
شەوق دی دەت کوردستانی هەمی پارچە دی خوەشین
سەرکەفتنا هەر کوردهك سەرکەفتنا هەمیانه
شکەستنا هەر کوردی مال و پیرانی وزیانه
ژ بەر هندی چی نابیت بە لاقوکا برەشینم
ئەز ننی خەباتکەریم وەك دی کەسێ نەبینم
ئەز تو بتنی نه کوردین ههيران خهباتکەر زورن
راست نینه ئەم بجاهین ئەف خەلکی دی تەف کوردین
ومرە هەف دوو ببینن دا تەف دوژمن بترسن
بزانن کورد بونە ئیک ل حاتی خوه دپرسن

دزانم تو ل باکوری نالی ته ترکی چیا
 نهژی قایه ل باشوری ل ژیر نهغال وپیا
 کوردی مه ل روز ههلاتی بنالی دینی مهین
 ل روز ئالا بنیره نهکوری ئاله و نهزمین
 هوئی تهفده نهباشن نادن کوردا چو حقی
 بی نهت حکمی زاتی ناهیلیت ئالا بجهقی
 چهیران هه ما بناسه تهفده بومه فیل بازن
 هندی بکین خباتی ژتر سدا نارازن
 هر جارا مه دخورنن بنالی جیران و دوستی
 بزاق ئیشهک وان ههیه تهفنهکی بو مهستی
 دهیت ئهم ژی زانابین بو فان ئاستهنگ و لوف
 مهسلهتا خوه بزاین بهس بکین ئاخ و ئوفا
 بو هی چاخی پیویسته هی پهلهقاتی کوردی
 لدور خربین و خوهی بکین بزاین و بهردی
 ئهل فریم تول ور چهیران ئهم تیک ناکههین
 کمر جارمک بیی ناف ولیت دی دئیشا ههفرو کههین
 بو هر دوژمن بکارت مه بهریدت جاتی ههف
 با جارمک ئهم بکارین ئی بکین فهیران ورف
 تاکو تهف ئیمان بینن ب مانی مه فان کهلا
 ل فان دکتاتورو پیسا بههرفن برج و کهلا
 خباتا هنده سالا خوینا ملیون شههیدا
 ئهم قهت ب فیرو نادین ریکا مه یا عهکید
 چهیران هرچا دیاره توقهت نهبیره دهوسی
 وهرن دابکین خباتی دازوی راکین هی قهوسی
 رویدانیت هی جیهانی دهیت مه هازی ههبیت
 دا پینگا ئا باقیژن قهیدا مه کوردا قهبیت.

نالازهر

۱۹۹۲/۵/۱

من دیت باژی ری من زهره	روکنی ژ خهو رابوم بلهز
ددهست دا نالایی زهره	تەف زارو گهنج و پیرو کال
ژخانی و برجاتین دهره	ههمی دلشادو دل خووشن
تەفده جلی زهر دبهره	قول قول لدویف ههف دمهشن
مادهم بارزانی ریبهره	دکن فهریاد دکن گازی
سههرکهفتن یا مسوگهره	زهره زهره کارتا زهره
کوههفتن دیلانا لبهره	لخالهکی زرنه و دهول
دمنگی هه دای سههرا سههره	نالهکی تەف بلند گونه
وان ژ ی بهو پیننی گوت زهره	ج ترمییل تازه دمهشن
سههرکهفتن بومه یافهره	زارول دورا دکن ههوار
که لی شیرا ومچی لبهره	کچا کورد بانی کر لهشکهر
ههر ئه و بومه سههروهره	وانا دگوت مهسعود بارزانی
دوژمن زفراندو کردهره	دمنگی مهبو شیری کۆری
مللهت شیرا کر گوت زهره	نالازهر بومهبو کادر
گوت ههفال مسعود ریبهره	تەفده دمنگی خوه داپارتنی
دل بونهئیک و گوت زهره	ریزین مللهتی ههف کرتن
بو پاشه روژی زهره	دوژمن گوت کوردا دمنگا نههمن
کوههفتن چو پارت و بهره	دمنگ داناوه مههزلهیه
گوت براتی بومه فهره	بهانی وان کوهنه دا پیسا
بلند کل نالایی زهره	شهف و روزا جفان کرتن
ل سینگی وان داخه نجهره	دکتاتور بی ئومید کرن
ومکی کایا بن جهه نجهره	خهیا لیت فاشی هویر کرن
پهرلهمان بومه بی فهره	بژین کورد ههر بژیت بهره
دی مالین تەف توزو گهره	ئهم ههر دی کین کورد پیننی

بیر هاتن و نازادنی

دهوك ۱۹۹۲/۲/۲۵

رویدانیت کوردستان زورن
ل هنداف مه نه قورت
هنده ل مهیدانی دبهزن
غهدرهک مهزن لمه دکن
بی وارو بی ریک و کولان
نزانن فرمیسک نالاین
تہ شبیهی کانی و جوبارن
برسینه و بی جهوارن
قہت گوہ نادن ئیش و ئلمہم
سیاریت ہسپی کمیدن
بیرو باومر موکوم ترن
چہند تہنگاف بن ناگرتن
عالمہ دین ہیلال منی
یہ عنی ئەز دی توئی قہکەم
ل چی قہوارو وارەکی
مہزلوم شہہیدہ ہەردی زی
داکو تولووی زی قہکەم
بہ ئی ژبەر بہختی عالمی
بو خوہ زی میرو عالمن
نہ قشہکی تازہ ل توپی دکن

روژو ہیف و سال دبورن
نابت چو چاخک بیورت
ئەز نزانم بو ہو ب لەزن
ہەر جار ئیکی بو خوہ دبن
ژارا دہیت بی سہ میان
دخوازت ہەرئەم بنالین
راستہ روندک قادبارن
خەم کرانن تەف ہەژارن
چاف ئی زان دکن تەحەم
تەف فرمیسکیت وان ئومیدن
ہندی بگرین نازاترن
قایہ دچن پیش نامرن
چاخنی مصیبت بیتن دنی
بہ ئی ئەم کورد دکن تەحەم
ژبەر ہندی ہەر کوردەکی
بمرت بئەمری خودی زی
دی بووی زی بیژم تەحەم
ناکم تەحەم ژبەر خەمی
بو مەکوردا ہوزالمن
ہەر دوولەتەکی چیدکن

بیس بو مه کوردا بقیه
نهم ئیدی هو قهیل ناکن
بی نهرازی بلا بمرت
بناین خلکی بکاره
ج دخوازن بو تارازن
نهم خلکه که دهر یایه که
دوژمن بره دخکنیت
قرش و قهوال وی دویرکن
نه قجا قهفته کا نیرگزا
دکوت و مرن قایه نه زم
کو ترا ناشتیی نه ز ئینام
من بدن دستنی عمکیدا
دا بدم وان مرگینتی
دایزانن قایه کوردستان
پیکله رابن هوین ریزبین
ههرن سهر کورا بارزانی
دایزانن هوین ج نازادن
وهدان بهرخوه سهد نه نهرازی
ناکو هوین گه هان سهری
دی بارزانی ههر شاده

برسی و نه خوشی و رهم هیه
نهم زی نالا خوه دی راکین
مردو مات و بلا بمرت
د چاقین وارا دیاره
ههر بسرودو نواوزن
توفان و زه ریوا بایه که
پیتا مه زن قهت ناروینت
هممی پرت پرت و هویرکن
ممدی لنیفا پیتا دزا
نه زی و مکی هوه به زم
ژدهف فلسطین و قیتنام
دایگه هم کورا شه هیدا
نی نه ز گولا نازادینی
یاگه هشتی ریزا جیهان
داکوب سه هم و هیزابین
سلاف کن سهر ئیدریس جانی
ریکا وان چو جار بهرناندن
ب باومرو ژخوه رازی
تازه نه ما دهر به دهری
ملکه تی کوردی نازاده

نهخت و زير

زاخو ۱۹۹۲

ئەز كو شتيني ئەئينى
وئەك قەيس و مەم و زىنى
ئەز ئەزارو توژارى
خەبات كارين بو زىنى

....

ئەز ئەزارم ئەى فەلەك
نهخت گرانە و زير كەلەك
هەتا ئەز يارى بينم
ئەيت مەبن سەد ئەزارەك
نەمەن زەقىو رەزو پەز
نە ترازى و مەترو كەز
مەلش سى سەد دىنارن
مەوارە پا چىكەم ئەز

....

چەند كەچ مانەل مال بابى
زىرە وى ئەختى گران
دەى بو مەرو بەلابى
هەندى بىمىنت نەزان
دەل سوتن وئەك كەبابى
نەمە زىرە و نەقران

باب و ئەز كچا تەمە
ژيانا من چى خومشه
ئەز ژ جەرگە و خويناتەمە
ناقى نەختى نەخومشه
ئەز ئينسانەك وەك تەمە
بەختى تە من نەفرۆشه
گوهارو گوستير بەسن
تەخت و كەنتورا دارى
بلا بىژن بى كەسن
وەى بويكى تو چەند ژارى
شەرت نەگوتن وقەسن
شەرت ئەقین و دل دارى

باب و تە نافروشم
توژى وەك من انسانى
ئەز تير عەقل و تير هوشم
توژى بەهەست و فيانى
مروف شرين و خوشم
دزانم تاما ژيانى
ئەز نەختى و مرناگرم
تو نەبىژە زير كانى

ئاڭاكرنا كوندا

دەھوك ۱/۵/۱۹۹۳

ئەم بكوندا مروفين
شورە شەگىرو باروفين
كوندن سەر چافكا زىنى
رىجال و دەمخل و توفين

***

زوى بكن جوتو كىلا
خودان كن پەزو چىلا
پەوشا وەلاتى كوندن
بەئى دوژمن نەھىلا

***

شورشى ئاڭاكرنى
كوندىا مېرش برنى
ئايە كوندا ئاڭاكرنى
برا لەز بكن وەرنى

***

شەرمە ل جەئى بىلا
كوترك و ئان دىكلا
كوندىل كوندى بخوين
ل سەر كەڭنە كافلا

***

وەرن كوندا برەينى
دخلى و دانى بچىنى
فېر نەسن لى خواستى
ئومىندا كوردا ھوينى

***

مننهتا شاری پائی
خوه خلاس که ژ دائی
ومره همره سهر گوندی
تو بگوندی خوه بنافی

***

تول هیفیاوی بانعی
همر تو زارو جائعی
بلهن ومزه سهر گوندی
عمیری ته چوب ضائعی

***

پالهور جوتیار ب زمنده
دی ئافاکن نهف گونده
کوردستانا مه کوردا
ب گوندا جان و رنده

***

ژیانا خه لکی شارا
ژ فیقی و دمخل و دارا
یال سهر ملی گوندیا
ئهون میریت ههوارا

***

توژی وک من دزانی
گوندن جهی ژیاننی
وهرن گوندا ئافاکین
هوین رهوشا کوردستانی

***

***

ريچال و گوشت و هيڪه
هر سى دانا تو چيڪه
تھف خوارنا خه لڪن گوندى
ههقال و مره له زيڪه

***

ثافا كهفى و كانيا
چيتره ز حنهفيا
روزمك ههيه و جارانه
خومزى ل كانيا گونديا

***

بايى سه جهر چ هينه
نه بانك و باومشينه
هندي بتر هلكتيشن
خوه شهو تهف اوكسجينه

***

قمت شار بى گوندا نابن
هيفى يه هوين زوى راين
كانيين گوندى پاقركن
داگوند تهف ثافهدان بن

***

ثافا كرن شورمشه
پرزهمهت و نهخومشه
زانين و هيمهت دقنى
چونكى بهرهم بى خومشه

***

ثاڻا ڪرن ڙيانه
شورمڻ وسهرلدانه
رابه ٿي ڪوري ڪوندي
دمرمانڪه ٿيڻ و ڙانه

***

ٿيڻاوميه بي ڪاري
هر تو لبر ديواري
دڪي هزرا ٿي ڙيني
لهورا هري هڙاري

***

بلهز و مره سهر ڪوندي
ٿاڻاڪه خانپهڪ جوندي
منهتا خهڪي باڻي
توب هندي سهر بلندي

***

ڪوري ڪوندي ل ڇاره
تريس و برس ٿي دياره
ومره هره سهرڪوندي
هر ٿوه بوته چاره

***

***

گهلی گونديا رابن
دگهل يهك دووبرابن
دابچين وي كافله گوندي
ئاقاكين و چرابن

گوندي تهفده دزانن
گونديت وانا ويزانن

ومرن ئاقاكين گوندي
مخابن بي خورداانن

دهست باقين تهفروبيرا
وهكي ريئنجبهرو مييرا
دابچينين زهقييت گوندي
ههر نهو خزينا زييرا

هوين ل شاري هزارن
بي ريك و كريدانن
ومرن گوندا ئاقاكين
داكەس نهبييت بيوارن

الجبل الخالد

دهوك

١٩٩٣/٨/١٦

جبال الكرد لغير الله ما. سجدا
ومثله في الكون بوجه الغزاة ماصمدا
صخوره درع و الاشجار رماح
فراسه في العلى وخنجره مشهور ماصمدا
صغاره اشبال والرجال اسود
وشعبه في الاصاله والعطاء ماصمدا
كم من زلازل اصابك يا جبل
فلا زلت شامخا جبارا مخلدا
ففيك الانهار تجرى صافية
والعيون عذب مدى القرون ماركدا
كم من سموم رشت عليك وخردل
فبركانك هائج فوار ما خمدا
ارادوك محتلا واهلك عبيدا
فشتان للاحرار ان خاب وقيدا
ظنوا انهم باق والغرور. تعمي عيونهم
وما أدروا ان لصبرك حدودا محدا
فعلى سفوحك شيدوا كالفراغة بروجاً
فابقيتها تحفا للاجيال مشيدا
يوم انتفضت ولوا الادبار نغورا
فها العرش منخور وانت باق مخلدا

مۆتمەرىن ۱۱

شازدەى تەباخ پىروزە
بۇ مە ۋەكى نەۋروزە
كونگرمو داىك بونە
رىباز و جەژن و دوزە

☆☆☆

ئەى ئەندامى كونگرى
تۇب بىرو بلومرى
برىارو پروگرامى
دارىژن بىنن دەرى

☆☆☆

ۋەر دابچىن مۆتمەرى
كارتا زەر بىنن دەرى
دىموكراسى و ئازادى
ئاشتى دگەل دا فەرى

☆☆☆

ئەى روشەنبىرى پارتى
فرسەتا بوتە ھاتى
پروگرامى دارىژە
ژ بو خىرا ۋەلاتى

☆☆☆

بەند بۇ بەندى بخوینن
چىا باش بچەسپىنن
بىرو بلومرا برىژن
ئومىدا پارتى ھوینن

☆☆☆

چاخ جاخی رهوشه نبریل
خوهی باومرو ته کبیرا
کهلی زانا ههف بگرن
دانه کهفن چوبیرا

***

روژ روژا ههفگرتنی
نه داخووازا مه بتنی
داخووازا تهف کوردانه
ئهندام دئی دهنگی دئی

***

کوینی پارتی مهزنه
جهنی تهف کوردا لبنه
ومرن تهفده ببین ئیک
ریکا بابئی مهزنه

***

ئهندام خودان باومرن
هه لگرت ئالا زهرن
لنای کونکرا یازدی
خوهی بریارو ریبهرن

***

په ره مانی کوردایه
حوکه تامه ساقایه
یا بساو بریار ئیلوان
سه رملک سه هم میایه

حبیب کلش علی

ناف و نیشان: باتیفی / گل / زاخو / دهوک

ژدایکبون: ۱۹۴۴

بو زانین ل ساللا ۱۹۵۱ چوم پولا ئیکئی سهرهتایی ل باتیفی

ل ساللا ۱۹۵۸ چوم پولا سیی سهرهتایی - زاخو

ل ساللا ۱۹۶۱ چوم پولا چاری نه دهبی - زاخو

ل ساللا ۱۹۶۲ من قوتابخانه هیللو که هشتم

شورهشا ۱۱ ئیلونئی و بوم پیشمه رگه و کادر

ل ساللا ۱۹۶۲ - ۱۹۷۵ ههر مام کادر و مکو مسئولی چه ند ریکخراوا

(بلند، رزگار بی، نازادی، زاکروس) و نه ندام و کارکه ری لیژنا ناوچا

زاخو ههتا نه کسا ۱۹۷۵

ل ساللا ۱۹۷۵ - و مکو هزاران کوردا مشخت بوم و چوم ئیرانی ل

شاری (خمین و نقده) ئاکنجی بوم . .

ل ساللا ۱۹۷۹ - بوم کارگیری ل ن نقده

ل ساللا ۱۹۸۱ - بوم کارگیری لقا ئیک

ل ساللا ۱۹۸۶ - ۱۹۹۱ - بوم نه ندامی بهشی دارایی ل م س بهریز

ل ساللا ۱۹۹۱ - بوم مسئولی محوهر ئی ئیروهو ریکان

ل ساللا ۱۹۹۱ - ۱۹۹۳ بوم نه ندامی کارگیری لقا ئیک

۱۹۹۳، ۱۹۹۴ نه ندامی لیژنا ته حزیری بو کونگرا - ۱۱ - و پشتی کونگری

ههر مام کارگیری لقا ئیک.

ژماره ی سهاردنی له کتیبخانه ی ههریمی کوردستان ۰۱۱۰

ههولیر - ۱۹۹۴

چاپخانه رهوشه نبری